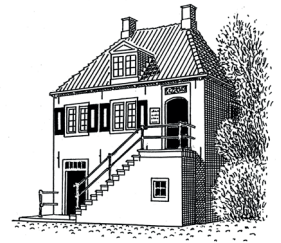

Nieuwsbrief Vereniging Oud Uitgeest

Jaargang 22 Nummer 2

November 2016

Ledenvergadering

De algemene ledenvergadering werd gehouden op donderdag 28 april j.l. in Dorpshuis de Zwaan. Naast 39 leden mocht het bestuur zes andere belangstellenden verwelkomen. Na afloop van de vergadering verzorgde ons lid Jan Zweeris samen met Bank Beentjes een presentatie waarin hij herinneringen ophaalde uit zijn jeugd tijdens en na de Tweede Wereldoorlog. Getuige de spontane reacties vanuit de zaal was er veel waardering voor het verhaal van Jan en de foto's van Bank.

Bestuurswijziging

Jan Krouwels en Tom de Kleijn werden tijdens de ledenvergadering door het bestuur voorgedragen als penningmeester en lid. Greetje Plaisier-Wartenhorst en Emmy Ghezzi-Zweeris traden af omdat zij statutair niet herkiesbaar waren. De voorzitter dankte Emmy voor de vele uren die zij heeft besteed aan diverse werkzaamheden. Een bijzonder woord van dank werd gericht aan Greetje. Zij heeft zich vanaf 1995 energiek ingezet als penningmeester en gedurende 3 jaar tevens als secretaris. Dankzij haar inspanningen verkeert de vereniging in een uitstekende financiële gezondheid. Als blijk van waardering ontvingen beide dames een cadeaubon en een boeket bloemen.

Schenken

Riet van Tol heeft ons haar onlangs verschenen boek 'Herinneringen aan Jachthaven Gebr. Van Tol' geschonken. Van Theo Kaandorp ontvingen wij de administratie en notariële akten uit de nalatenschap van voormalig bloemkweker Roos, van Hans Baltus een kopie van een kaart van 'Westvrieslandt' uit 1593, en van mevrouw Schavemaker-Matton een aantal stukken betreffende café-theater de Ooievaar. Bij dezen worden de schenkers hartelijk bedankt.

Koninklijke onderscheiding

Greetje Plaisier-Wartenhorst ontving dinsdag 26 april uit handen van burgemeester Wendy Verkleij een koninklijke onderscheiding voor het vrijwilligerswerk dat zij gedurende lange tijd op diverse fronten heeft verricht. Zij is benoemd tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau.

Bibliotheek

In juni 2014 werd in de gemeenteraad besloten dat de subsidie voor de openbare bibliotheek in vier jaar afgebouwd zou worden. Vanaf januari 2016 had de bibliotheek onvoldoende financiële middelen om open te blijven. Een handtekeningactie voor behoud van subsidie mocht niet baten. Wies de Wit kon dit niet laten gebeuren, dus zette zij alles op alles om de bieb te behouden. Veel vrijwilligers hebben geholpen met de opbouw en inrichting. Nog meer mensen hebben boeken geschonken, waardoor de bibliotheek nu al een mooie collectie heeft opgebouwd. Een werkgroep van zo'n acht personen werd gevormd en uiteindelijk werd gekozen voor het realiseren van een ruilbibliotheek. Het concept is vrij eenvoudig: 'Je brengt een boek en je haalt een boek'. Op dit moment werkt de ruilbibliotheek enkel met vrijwilligers. In de toekomst zou men graag een vaste kracht aannemen die de bibliotheek beheert. Er is een startsubsidie toegekend en daarnaast voor een paar jaar een subsidie voor de exploitatie.

19 Maart j.l. werd de nieuwe ruilbibliotheek feestelijk geopend door wethouder Judie Kloosterman en Wies de Wit, voorzitter Werkgroep Behoud Bibliotheek Uitgeest. Tevens werd de naam 'Lees Lokaal' onthuld (bedacht door Ineke Los). De Stichting hoopt dat veel mensen zich inschrijven als 'Vrienden van de bieb'. De bibliotheek bevindt zich in het voormalige politiebureau aan de Dokter Brugmanstraat.

De Eendenkooi van Uitgeest, een uniek cultureel erfgoed

De Eendenkooi van Van der Eng is één van de oudste vogelkooien in Nederland. In 1588 deed Hessel Pieters een aanvraag voor een octrooi voor de bouw van een vogelkooi. Zijn erven hebben in 1620 deze kooi gebouwd en in werking gesteld. De kooi werd beheerd door een beroepskooiker en later door een tuinder of bijv. door de kastelein van De Ooievaar. Die kreeg dan kooikersrecht en daarmee ook de inkomsten van de eenden, die hij ving en naar de poelier bracht en het snoeihout dat hij verkocht aan boeren.

De laatste beroepskooiker was Baars. Na zijn overlijden is het overgedaan aan de gemeente Uitgeest die het beheer aan Landschap Noord-Holland gaf. De kooi was inmiddels verwaarloosd en boswachter Dirk van der

Eng heeft met een aantal vrijwilligers de kooi helemaal opgeknapt. Helaas overleed hij kort daarop. Zijn vrouw Gertrud haalde haar kooikersakte en is nu de officiële kooiker.

Hoe werkt het vangen precies. De wilde eenden worden naar de plas gelokt door staleenden (tamme eenden, zelf opgekweekt en niet gekortwiekt), die gewend zijn aan mensen. Momenteel zitten er dagelijks zo'n honderd eenden op de plas. Dit wordt bijgehouden in een logboek waarin ook alle andere activiteiten worden genoteerd. Ook worden de verschillende soorten eenden geteld en geregistreerd. Het hele jaar door komt een vrijwilliger iedere dag de eenden voeren. Per jaar wordt er 3500 kilo graan aan de eenden gevoerd. Via Landschap Noord-Holland worden er excursies gegeven. Alle inwoners van Uitgeest zouden dit cultureel erfgoed toch een keer gezien moeten hebben.

200 Jaar oude schilderwerkplaats keert terug aan de Meldijk

Aan de Meldijk 23 stond voor kort een ruim 200 jaar oude loods, eigendom van Stokkenfabriek Zonjee. Deze loods is door de jaren heen in verval geraakt waardoor het noodzakelijk werd om actie te ondernemen. Het pand is niet gesloopt, zoals velen denken, maar gedemonteerd om het vervolgens weer in de oorspronkelijke staat terug te brengen.

De loods is gebouwd in 1802 als bierstekerij voor de opslag en vooral verdeling van bier. Destijds werd het bier in vaten aangeleverd per schip via het water vanuit bierbrouwerij 't Scheepje in Haarlem. In de loods werden de kranen in de vaten geslagen en de inhoud in kannen en kruiken verdeeld over het dorp.

Vanaf 1825 tot 1911 werden in de nu gedemonteerde loods uitsluitend stokken vervaardigd. Vanaf 1911 werd de loods gebruikt als opslag voor stokken die in de fabriek ernaast werden gemaakt. Vanaf 1970 werden de vlaggenmasten in de loods geschilderd. Daarom heet de loods in de volksmond nog steeds 'De Schilderwerkplaats'. Elke balk, elk onderdeel is zorgvuldig uit elkaar gehaald, met of zonder houtworm of brandschade (in de jaren '70 is er brand geweest), zodat de originaliteit van de loods behouden blijft.

Alles wordt in eigen beheer en in eigen tempo gedaan. De Meldijk krijgt er weer een icoon uit z'n rijke verleden bij.

Archeologie

Dat Uitgeest in de 16e eeuw een welvarend dorp is geweest, was bekend. Het blijft leuk om daar tastbare bewijzen van te vinden. Dit keer een stukje over kledinghaken.

Kledinghaken dienen ervoor om kledingstukken zoals

jakjes, mantels, kappen en kragen aan de onderliggende stof vast te hechten. Tegenwoordig worden nog steeds haken in kleding gebruikt. Te denken aan pantalonsluitingen. De door mij gevonden, bijzondere kledinghaken op een weiland in Uitgeest Noord zijn dus de voorlopers van deze sluitingen.

Door de kleine afmetingen (ca. 4,5 cm) en de fijne vorm kunnen deze kledingsluitingen als voornamelijk bij het vrouwenkostuum behorende kledinghaken beschouwd worden. De geelkoperen gegoten haken werden aan het kostuum vastgenaaid. Op de voorkant van de haken zijn verschillende ornamenten aangebracht. De linker haak op de foto is uit de 2e kwart van de 16e eeuw. De andere haak dateert uit het laatste kwart van de 16e eeuw.

Identieke exemplaren zijn in mei 1972 bij een opgraving in Amsterdam gevonden en zijn beschreven in het boek: Opgravingen in Amsterdam door de Dienst Publieke Werken, afdeling Archeologie.

T. de Kleijn – Vereniging Oud Uitgeest - juni 2016.

Genealogie

De index op de memories van successie van het successiekantoor Haarlem (periode 1882-1902) is sinds kort te doorzoeken via het archievenoverzicht op de website van Het Noord Hollands Archief. Het grootste gedeelte van de memories zelf is nog niet digitaal beschikbaar, maar kan geraadpleegd worden in de studiezaal van de locatie Jansstraat.

Memories van successie

Om enig idee te krijgen van de vermogenspositie van uw voorouders kunt u onderzoek doen in de memories van successie. Sinds het begin van de negentiende eeuw moet in Nederland belasting betaald worden over een erfenis. Deze belasting heet successierecht. Om te

bepalen hoeveel er door de erfgenamen moet worden betaald aan successiebelasting, wordt er na iemands overlijden een memorie van successie opgemaakt. Daarin wordt beschreven waaruit de erfenis bestaat, wat de waarde ervan is en wie de erfgenamen zijn.

Wat staat er in een memorie van successie?

De memorie vermeldt in ieder geval de namen van de erfgenamen en degenen aan wie iets is nagelaten, bijvoorbeeld in de vorm van een legaat of donatie. Daarbij wordt aangegeven wat de verwantschap tussen hen en de overledene is. Voor genealogen is dit een goede bron van informatie. Verwanten worden met naam, toenaam, beroep, functie en verblijfplaats genoemd. Ook blijkt uit iedere memorie of er een testament of huwelijkscontract was. Dat kan invloed hebben op de verdeling van de erfenis. Als er een testament of huwelijkscontract is, dan worden de data, de naam van de notaris die ze heeft opgemaakt en zijn vestigingsplaats vermeld. Memories van successie zijn dus een goed middel om dergelijke notariële akten te achterhalen. Een memorie bevat ook een opsomming van de nagelaten onroerende goederen. Aard, grootte en ligging van ieder goed wordt vermeld. Ook de waarde ervan wordt aangegeven (vóór 1878 alleen als er successierecht moest worden betaald). Als er successierecht moest worden betaald, is in de memorie ook de waarde van andere bezittingen opgesomd. Bijvoorbeeld de inboedel, handelswaren, contanten, banksaldi, erfpachten, grondrenten, lijfrenten, effecten, belangen in andere ondernemingen en inkomsten als loon, pacht, huur en renten. Ook werd vermeld wat en van wie de overledene iets te vorderen had of aan wie hij nog schulden had en hoe groot die waren. Zie voor verdere informatie de website van het Noord Hollands Archief.

Tentoonstellingen

Jan Weissenbruch, de Vermeer van de 19de eeuw (Teylers Museum Haarlem)

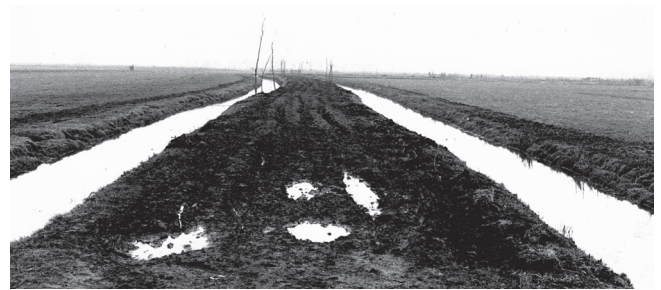
Momenteel is een bezoekje aan het Teylersmuseum te Haarlem meer dan de moeite waard vanwege de tentoonstelling die is gewijd aan Jan Weissenbruch (1822-1880). Jan Weissenbruch, een neef van de kunstschilder Jan Hendrik Weissenbruch, was een van de bekendste stadsschilders van de Haagse School. Vanwege de toepassing van scherp invallend zonlicht in zijn fijnzinnig geschilderde stadsgezichten met bruggetjes en kanalen wordt hij 'de Vermeer van de 19de eeuw' genoemd. 't Liefst schilderde hij de verstilde kleine steden in het rivierengebied, zoals Culemborg. Daar vond hij een ideaal Nederland waar de tijd leek te hebben stilgestaan. Deze indrukwekkende tentoonstelling is te bezichtigen t/m 8 januari 2017

Vleind Penseel (Stedelijk Museum Alkmaar)

T/m 22 januari 2017 presenteert het Stedelijk Museum Alkmaar een tentoonstelling over de in Alkmaar geboren Caesar van Everdingen (1616/1617-1678). Deze schilder wordt de 'grootmeester van het Hollands classicisme' genoemd. Zijn grootste talent was zijn voortreffelijke weergave van stoffen en texturen in historiestukken en schuttersportretten. Het oeuvre van Caesar van Everdingen wordt door kenners tot de top van de zeventiende-eeuwse kunst gerekend.

Een blik vooruit

'Polderdorp Uitgeest' heet de tentoonstelling die in januari en februari 2017 door de vereniging wordt gehouden in de hal van het gemeentehuis. Op twaalf tableaus wordt duidelijk gemaakt wat polders zijn en hoe ze zich ontwikkelden.

Vooraf wat er voor bijzonder te beleven valt aan de polders waar de gemeente Uitgeest uit bestaat, is onderwerp van de expositie.

Met tekeningen, foto's, plattegronden en schema's worden brede panorama's afgewisseld met intieme plekken. Toeschouwers zullen vaak verbaasd reageren onder het uitroepen van: 'Is dit in Uitgeest?'

Heel verrassend is het tableau 'Kunst en polder'. Maar ook de manier waarop in beeld zijn gebracht de landschappelijke gevolgen van het gedeeltelijk ondergronds brengen in een tunnelbak van de A9, zal velen boeien.

Kortom, een tentoonstelling om naar uit te zien...

Verdwenen boerderijen

Was de Vrijburg een boerderij en waar stond die dan? Waar moet ik de plaats van boerderij De Horn zoeken, wat is daar nu te zien?

Jan Deckwitz heeft fotomateriaal gemaakt van de oude boerderijen en hoe de huidige situatie er nu uitziet. En natuurlijk een plattegrond voor de oriëntatie.

Zie www.ouduitgeest.nl >> Zoeken in beeldbank >> Verdwenen boerderijen

Gedicht

Cornelis van Uitgeest

Echte naam Krelis Lootsje ca. 1550 - ca. 1600

Cornelis Corneliszoon,
zijn toepassing van de krukas -
een draaiende beweging omzetten in een op- en neer-
gaande -
maakte het mogelijk,
dat windmolens meer konden
dan enkel water in en uit een polder slaan

Malen, stampen en zagen -
waar ook de aangrenzende Zaanstreek haar welvaart
aan heeft te danken -
werden hierdoor van zwaar lichamelijke arbeid
tot mechanisch werk

Dankbaar namen later stoommachines
zijn geniale vondst over,
daarmee het doodvonnis van de molens
tekenend

Nog slechts vijf wickenkruisen
houden in zijn geboorte dorp
de herinnering aan deze beroemde man
levend

Marijke Karten, 2016.

Advertentie van 13 november 1873

Home Welkom op onze website
 Nieuws Kerkbuurt 3, 1911 CM Uitgeest, Secretaris: Jan van Baar, Tel.: 0251-314290, E-mail: secretaris@ouduitgeest.nl
 Archeologie Zoeken in beeldbank Wie is wie?
 Historie Uitgeest Het doel van de vereniging is:
 Historische bronnen a. de belangstelling voor en de studie van de geschiedenis van Uitgeest te stimuleren en
 Fotobeeldbank b. de historische gegevens van Uitgeest zoveel mogelijk te bundelen en eventueel in stand te houden.
 Advertentiebank Om dit te bereiken ondernemen we de volgende activiteiten:
 Bidprentjes en rouwbrieven • verzamelen en archiveren van voorwerpen, foto's, tekeningen, kaarten en documenten;
 Documenten • archeologische opgravingen en onderzoek;
 Objecten • in stand houden van een bibliotheek;
 Genealogie • genealogisch onderzoek naar Uitgeester families;
 Bibliotheek • beheren van een fotoarchief en een digitale beeldbank;
 • historisch onderzoek.
 De resultaten worden gepubliceerd in ons jaarboek de Hutgeest.
 Vervolgens geven wij ook nieuwsbrieven uit en organiseren thematische tentoonstellingen en lezingen.
 Muntverzichten
 Jaarboeken Archiveren
 Nieuwsbrieven De vereniging heeft diverse verzamelingen opgeslagen zoals objecten, foto's, papieren en documenten, enz.
 Filmpjes en dia's De beeldbank met foto's is de meeste bekende en deze wordt dan ook regelmatig bezocht door mensen van over de hele wereld. We krijgen veel positieve reacties en ontvangen regelmatig aanvullingen en verbeteringen voor foto's. Daarnaast hebben we een advertentiebank met advertenties uit kranten van de de laatste 250 jaar. Deze wordt regelmatig aangevuld.
 Verenigingsinfo Lidmaatschap
 Andere websites Interesse in een lidmaatschap van de Vereniging Oud Uitgeest? U kunt zich via Internet aanmelden.
 Varia

Website en beeldbank

De vereniging beschikt over nogal wat film- en videomateriaal en dat ligt te rusten op zolder. Maar wij willen deze videobanden, filmpjes en cd-roms voor iedereen toegankelijk maken.

Oproep 1

Wij zoeken leden die bekend zijn met hoe dit historisch materiaal voor iedereen toegankelijk kan worden gemaakt. Welke geluids- en beeldfragmenten zijn geschikt om op onze website te plaatsen? Selecteren dus. We beschikken bijvoorbeeld sinds kort over een cd-rom met het interview met Henk Heine, de laatste schoenmaker van ons dorp, die er binnenkort mee stopt.

Oproep 2

Wij zijn op zoek naar leden die thuis aan de slag willen met het invoeren van gegevens bij advertenties op hun computer. Thuiswerk dus...

Zoals u wellicht weet beschikken we sinds een paar jaar ook over een als maar uitbreidende Advertentiebank. Wim Degeling levert wekelijks een serie nieuwe advertenties. Het plaatsen in deze bank is een kleine moeite, maar vervolgens worden per advertentie een aantal onderdelen beschreven zodat de advertentie later eenvoudig via een zoekwoord of familienaam of datum op uw computerscherm te lezen is. Nel Tromp is daar al mee aan de slag.

In totaal beschikken we over ruim 8000 advertenties, maar er zijn helaas maar rond de 1800 advertenties die gedocumenteerd en 'oproepbaar' zijn.

Voor beide oproepen kunt u per e-mail contact opnemen met de secretaris

Jan van Baar: secretaris@ouduitgeest.nl